

8. Макухина Я. С., Проблемы бухгалтерского баланса: его использование в анализе. – Донецк, 2009. – 187с.

9. 51 Поленова, С.П. Содержание и порядок составления пояснительной записки к бухгалтерской отчетности // Все для бухгалтера. - 2019. - № 4. – 22с.

ӘОЖ 81

<https://doi.org/10.53355/i4341-8254-3886-b>

КОМПЬЮТЕРЛІК ТЕХНОЛОГИЯНЫ ПАЙДАЛАНА ОТЫРЫП ШЕТ ТІЛДЕРІН ОҚЫТУ

Абыканова И. А.

«Шетел тілдері және аударма ісі» мамандығының ШТҚ 231 топ білімгері
І.Жансүгіров атындағы Жетісу университеті, Талдықорған қ.

E-mail: Indus.kz@mail.ru

Шет тілдерін оқытуда қолданылатын мультимедиялық және цифрлық технологияларды қолданудың қалыптасқан тәжірибесіне әдістемелік еңбектерге сүйене отырып, жалпы білім беретін мектептің сынып оқушыларына ағылшын тілін оқытуда мультимедиялық және цифрлық технологияларды қолданудың әдістемесі талданады және мақсатты түрде әзірлеу мәселесін зерделеп қарастырылады. Ақпараттық технологиялардың дамуы мен дербес компьютерлердің пайда болуымен компьютерлік технологияларды оқытуда қолдануға болатыны айқындалды.

Тірек сөздер: *цифрлық технологияларды қолдану, ақпараттық технологиялар, компьютерлік лингводидактика, мультимедиялық және цифрлық технологиялар, компьютерлік технология, қарым-қатынас құралы.*

На основе имеющегося опыта использования мультимедийных и цифровых технологий в обучении иностранным языкам анализируется методика использования мультимедийных и цифровых технологий в обучении английскому языку школьников и исследуется вопрос целенаправленного развития. С развитием информационных технологий и появлением персональных компьютеров было определено, что компьютерные технологии могут быть использованы в обучении.

Ключевые слова: *использование цифровых технологий, информационная технология, компьютерная лингводидактика, мультимедийные и цифровые технологий, компьютерная технология, средства коммуникации.*

Based on the existing experience of using multimedia and digital technologies in teaching foreign languages, the method of using multimedia and digital technologies in teaching English to schoolchildren is analyzed and the issue of purposeful development is investigated. With the development of information technology and the advent of personal computers, it was determined that computer technology can be used in teaching.

Key words: *use of digital technologies, information technology, computational linguistics, multimedia and digital technologies, computer technology, means of communication.*

XXI ғасырда ақпараттық технологиялар адам қызметінің барлық саласында, соның ішінде білім беруде де белсенді қолданыла бастады. Алғашқы дербес компьютерлердің пайда болуымен мұғалімдер оны оқу үдерісін интенсификациялау үшін көрнекілік құралы, дағдыларды дамыту құралы, қосымша ақпарат көзі және т.б. ретінде пайдалана бастады. Компьютерлік технологиялар шет тілдерін оқытуда XX ғасыр 1980 жылдардан бастап қолданыла бастады. Шет тілдерін оқыту әдістемесінде арнайы бағыттың пайда болуына

әкелді, онда осы технологияларды шет тілін оқыту барысында қолданудың теориялық және практикалық аспектілері қарастырылады. Ресейде бұл бағыт «компьютерлік лингводидактика» атауын алды, шетелде ең көп тараған термин-бұл CALL (Computer-assisted language learning - компьютер көмегімен тіл үйрену).

Техникалық прогрестің барысында елеулі лингводидактикалық потенциалы бар жетілдірілген техникалық құралдар пайда бола бастады. Бүгінгі таңда шет тілдерін оқыту тәжірибесінде «цифрлық технологиялар» ұғымымен біріктірілген стационарлық (мысалы, компьютер, интерактивті тақта) және мобильді (планшеттік компьютерлер, смартфондар) техникалық құралдардың кең спектрі қолданылады. Бұл техникалық құралдардың пайда болуы қазіргі кезде мультимедиялық форматта, яғни бір уақытта бірнеше формада: мәтіндік, графикалық, бейне, аудио, интерактивті түрде ұсынылатын ақпаратты ұсыну тәсілдеріне де әсер етті. Осылайша, шет тілдерін оқытуда қолданылатын заманауи технологияларды «мультимедиялық және цифрлық технологиялар» терминімен біріктіруге болады.

Дегенмен, шет тілдерін оқытуда әртүрлі ұқсас технологияларды қолданудың ұзақ мерзімді тәжірибесі олардың өздігінен оқу процесін тиімдірек етпейтінін көрсетеді. Мультимедиялық және цифрлық технологияларды өз мүмкіндігінше пайдалану үшін арнайы әдістемені әзірлеу қажеттілігі туындап отыр. Қазіргі кездегі оқу үдерісіндегі ақпараттық-коммуникациялық технологиялар (АКТ) проблемасы және оларды шет тілдерін оқыту барысында тиімді пайдалану туралы ресейлік зерттеушілер М.А. Бовтенко, Р.К. Потапова, Е.С. Полат, П.В. Сысоева, М.Н. Евстигнеева, С.И. Титова, А.В. Зубова, Р.К. Пиотровская, Р.Г.Пиотровский, О.А. Ускова, С.В. Фадеева, А.В. Хуторский т.б.ғалымдардың еңбектерінде қарастырылған. Батыс ғылымында шет тілін оқытуды ақпараттандыру процесі G. Dudeney, M. Pegrum, D.Boyd, D. Crystal, M. Warshauer, G. Davis, P. Brett, M. Levy, D. Healey және т.б.секілді ғалымдардың еңбектерінде тұжырымдалған болатын.

Соған қарамастан, технологиялық прогрестің белсенді жүруіне және білім беру парадигмаларының өзгеруі аясында мультимедиялық және цифрлық технологиялардың барлық жаңа түрлерінің пайда болуына байланысты бұл технологияларды қолдану практикасы әлі теория жағынан алда келеді. Оның үстіне бұл саладағы бар зерттеулер негізінен ересектерге шет тілін оқыту әдістемесіне бағытталған. Алайда, психология мен педагогика саласындағы әдебиеттерді талдау (Л.С.Выготский, Д.Б. Эльконин, Л.И.Божович) көрсеткендей, бастауыш мектеп жасы адам дамуының маңызды кезеңі болып табылады, бұл кезде оқуға саналы танымдық қызығушылықтың негіздері қалыптасады. Сонымен қатар, осы зерттеу авторларының эмпирикалық тәжірибесі өскелең ұрпақтың мультимедиялық және цифрлық технологияларын, соның ішінде, білім беру мақсатында пайдалануға деген қызығушылығының артқанын дәлелдеді.

Кез келген оқу пәнін оқытудың негізі әдістеме болып табылады. Ақпараттық технологиялардың дамуы мен дербес компьютерлердің пайда болуымен компьютерлік технологияларды оқытуда қолдануға болатыны айқындалды. Демек, компьютерлік технологияны қолданудың арнайы әдістемесінің қажеттілігі туындады.

Әдістеме – басқа ғылымдардың – лингвистика, психология, педагогика, дидактика, т.б. ғылымдарының негізінде пайда болған күрделі ғылым болып табылады. С.Ф.Шатиловтың анықтамасы бойынша, шетел тілін оқыту әдістемесінің пәні – «Шет тілін оқыту процесі және оны жаңа қарым-қатынас құралы ретінде меңгеру заңдылықтары, сонымен қатар шет тілінің әртүрлі жағдайларда (соның ішінде орта мектепте)жан-жақты дамыған тұлғаны оқыту мен тәрбиелеудің ерекшеліктері» [1]. Басқаша айтқанда, шет тілін оқыту әдістемесі шет тілін оқыту заңдылықтары мен бұл процесті оңтайландыру жолдарын зерттейді. Жеке тілдерді оқытудың жеке әдістері бар, сонымен қатар білім берудің әр түрлі деңгейіне арналған - бастауыш, орта, жоғары және одан жоғары жеке әдістер. Сонымен, орта мектепте шет тілін оқыту әдістемесі – «орта мектепте оны оқытудың мақсаттары мен нақты шарттарын ескере отырып» шет (ағылшын) тілін оқытудың заңдылықтарын зерттейтін ғылыми пән [1].

Әдістеменің маңызды сұрақтарының бірі – оқытудың тиімді әдістері мен тәсілдерін іздеу. Сонымен, шет тілдерінің мұғалімдері дәстүрлі түрде оқу процесін күшейту үшін әр түрлі визуализация құралдарын қолданады. Технологиялық прогресс дәуірінің келуімен әдіскерлер мен лингводидактиктер өздерінің ғылыми қызығушылығын шет тілдерін оқытуды қызықты әрі тиімді ету құралы ретінде кеңінен қол жетімді техникалық құралдарға аударды.

Техникалық құралдардың оқу процесіне белсенді түрде енуі магнитофондар мен кинопроекторлар сияқты жеке құрылғылардың кең таралуына байланысты XX ғасырдың 70-ші жылдарынан басталады. Алайда, олар көп ұзамай біртіндеп жетілдірілген құрылғылармен, ең алдымен дербес компьютермен алмастырылады. Бұл лингводидактикада өзіне дербес мақсаттар мен міндеттер қоятын жеке зерттеу желісінің пайда болуына әкелді. [2,121]. XX ғасырдың 80-жылдарының ортасынан бастап шетелдік ғылыми ортада CALL – Computer Assisted Language Learning шет тілдерін оқытуда жаңа тәсіл пайда болды (компьютерді қолдана отырып тілді үйрену). Жиырмасыншы ғасырдың 90-жылдары CALL шеңберінде интернеттің дамуына байланысты әр түрлі тәсілдері де пайда болады: TELL (Technology Enhanced Language Learning –Технологияны жетілдірілген тілде үйрену) және ICT in LT (Information and Communication Technology in Language Teaching - тілді оқытудағы ақпараттық-коммуникациялық технология), Интернет пен электронды байланыста жоғары технологиялар саласындағы пайда болған өзгерістерді көрсетті. Лингводидактикада белсенді қолданыла бастаған ұялы байланыстың пайда болуы мен дамуы, өз кезегінде MALL - Mobile Assisted Language Learning - мобильді тілді оқыту терминінің пайда болуына ықпал етті [3,14-18], [4, 95-99], [5,122-123].

Ғылымда «компьютерлік лингводидактика» (1991ж. К.Р. Пиотровская ұсынған) термині, М.А.Бовтенконың пікірінше, шет тілін оқытуда ақпараттық технологияларды қолданудың теориялық және практикалық аспектілерін қамтудың толықтығы тұрғысынан, сондай-ақ осы ғылыми саладағы терминологияның даму тенденциясын ескергенде ең дұрысы болып табылады. Ғалым М.А. Бовтенко жақын арада шет тілдерін оқытуда ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың таралуына және (электрондық) байланыс жүзеге асырылатын бірқатар платформалардың кеңеюіне байланысты бұл термин «электрондық лингводидактика» терминімен ауыстырылуы мүмкін деп санайды [6].

Алғашқы CALL деңгейіндегі бағдарламалары «ынталандыру-реакция» жауап мінез-құлық үлгісіне негізделген және білім алушыларға өте пассивті рөл берілген. Бұл бағдарламалар электронды түрде ұсынылған (бос орындарды толтыру, жиыннан дұрыс жауапты таңдау және т.б.) дәстүрлі тапсырмалардан құралды. Қазіргі әдістемеде бұл тәсіл ескірген және тиімсіз болып саналғанына қарамастан, мұндай бағдарламаларды пайдалану кезінде оң нәтижелерге қол жеткізілді [7,39]. Компьютерлік лингводидактика саласындағы орыс зерттеушісі Р.К. Потапова мұндай бағдарламаларды тек негізгі дағдыларды меңгеру мен бекіту мақсатында шектеулі түрде қолдануға шет тілдерін оқытудың қазіргі тәжірибесінде рұқсат етілген деп санайды [7].

Бірте-бірте бихевиористік модельдің орнына негізгі принципі мен міндеті-оқу үдерісінде шығармашылық белсенділікке қабілетті белсенді, өзін-өзі басқаратын жеке тұлғаны қалыптастыру болып табылатын балама әдістермен алмастырылды. Осыған байланысты оқытудың жаңа тенденциялары мен принциптерін ескере отырып, оқытудың оңтайлы жолдарын табу мәселесі өзекті бола бастады.

Осылайша, CALL даму тарихы әдістеменің жалпы тенденцияларын, атап айтқанда, мұғалімге бағдарланған тәсілден (teacher-oriented approach) оқушыға бағытталған тәсілге көшуді көрсетеді. Оқытуды компьютерлендіру «танымдық әрекет арқылы оқыту», «ұғыну арқылы оқыту», «инсайт» терминдерінің пайда болуымен тікелей байланысты. [5, 122-123], [7, 39]

Қазіргі лингводидактикада CALL әр түрлі саладағы ғалымдар: психологтар, әдіскерлер, бағдарламашылар, лингвистер және т.б. бірлесіп жұмыс істеп жатқан келешегі зор бағыттардың бірі болып табылады. Оқу процесін АКТ ақпараттандыру проблемасына деген ғылыми қызығушылық осы тақырыпқа арналған (мысалы, EUROCALL, CALICO,

ISCETC және т.б.) кәсіби форумдар мен конференцияларда талқыланады. Оқыту процесін ақпараттандыру мәселесіне ғылыми қызығушылық кең көлемді мерзімді басылымдардың (атап айтқанда «Білім берудегі ақпараттық -коммуникациялық технологиялар», «Білім берудегі компьютерлік құралдар», «Телекоммуникация және білім беруді ақпараттандыру» «Қашықтықтан және виртуалды оқыту», ONCALL, Language Learning and Technology Тілдерді оқыту және технологиялар және т.б.) және т.б. пайда болуына әкелді.

Бүгінгі таңда шет тілдерін оқыту үдерісін күшейту үшін қолданылатын негізгі техникалық құралдарға мыналар жатады:

- 1) сөйлеуді қайта ойнату мен жазу және интерактивті бейнені орындау мүмкіндіктерін біріктіретін мультимедиялық құралдар;
- 2) ақпараттың мәтіндік массивтерінде қиылысатын сілтемелер жүйесін құрайтын гипермәтін;
- 3) гипермәтін мен мультимедиа мүмкіндіктерін біріктіретін гипермедиа;
- 4) телекоммуникациялық технологиялар;
- 5) лазерлік ықшам дискілерде сақталатын ақпарат көлемін көбейтуге мүмкіндік беретін CD-ROM технологиясы. [5, 126]

Бұл құралдар компьютерді сөйлеу әрекетінің барлық түрлерімен жұмыс істеу үшін оқу және жазу дағдыларын ғана емес, сонымен қатар тындау және сөйлеу дағдыларын (оның ішінде айтылу және интонация сияқты аспектілерді), сондай-ақ ана тілімен шынайы қарым-қатынас жасау үшін жазбаша және ауызша сияқты мақсатты тілде сөйлейтіндерге пайдалануға мүмкіндік береді.

Дегенмен, аталған технологиялардың соңғысы (CD-ROM) технологиялық прогрестің артуына байланысты өзінің өзектілігін біртіндеп жоғалтып жатқанын атап өткен жөн. Мысалы, қазіргі заманғы көптеген компьютерлерде диск салғыш жоқ. Дискілер ықшам USB-дискілермен алмастырылды, алайда олар ақпаратты виртуалды қоймаларда сақтауға мүмкіндік беретін бұлтты қызметтердің таралуына байланысты біртіндеп өзінің қажеттілігін жоғалтты.

Бүгінгі күні барынша назар бір компьютерден виртуалды онлайн ортаға ауыстырылу үрдісі орын алуда. Адам мен компьютер арасындағы қарым-қатынас моделі бірте-бірте өзектілігін жоғалтады, ал компьютер миллиондаған қолданушылармен бірлесіп жасаған адам мен виртуалды орта арасындағы делдалға айналады.

Интернеттің дамуы арқасында ақпаратты тұтыну процесі барған сайын даралануда: біз «дайын», алдын ала ұйымдастырылған білімді (мысалы, CD-ROM дискілерінде ұсынылған оқулықтар мен курстарды) аз және сирек пайдаланудамыз. Оның орнына біз Интернетке жүгінеміз және ақпаратқа деген «аштық қажеттілікті» қанағаттандыру үшін ресурстарды өз бетімізше табамыз. Осылайша, әркім өзінің білім беру траекториясын таңдай алатын цифрлық білім беру ортасы бар дәстүрлі сызықтық орта Қазақстанда да біртіндеп алмастырылуда. «Қазақстандағы қазіргі заманғы цифрлық білім беру ортасы» басымдығы бар жобаны Қазақстан Білім және ғылым министрлігі әзірледі.

Осыған байланысты техникалық құралдарды сипаттайтын терминология да өзгеруде: мысалы, «ақпараттық-коммуникациялық технологиялар (АКТ)» термині біртіндеп неғұрлым заманауи «цифрлық технологиялар» терминімен алмастырылуда. Бүгінгі таңда бұл терминдер синонимдер ретінде қолданылады, бірақ соңғысы жаңа ақпараттық технологиялардың ерекшеліктерін және оларды қоғамның қабылдауын айқынырақ көрсетеді.

«Цифрлық технология» термині компьютерлік құралдарға сәл басқаша қарауға мүмкіндік береді. Цифрлық технологиялар компьютерлік технологияларға негізделген, алайда олар технология мен қолданушы арасындағы басқа қатынасты білдіреді. Осылайша, «АКТ құзыреттілігі» термині электронды ресурстарды жеке және білім беру мақсатында тиімді пайдалану мүмкіндігін қамтиды, ал «цифрлық құзыреттілік» термині адам ақпаратты тұтынып қана қоймай, сонымен қатар оны қалыптастыратын біліктер мен дағдылардың

неғұрлым күрделі жиынтығын болжайды. Ол, сондай-ақ цифрлық ортаның жұмыс істеу тетіктерін түсіндіреді. Сидней университетінің австралиялық зерттеушісі Джеймс Карранның (James Curran) пікірінше, компьютерлік технологияны қабылдауға мұндай сыни көзқарас білім алушыларға өте тез ескіретін заманауи технологиялар әлемінде өздігінен бағдар алу мүмкіндігін береді [8].

Ақпаратты ұсыну форматы да өзгеруде. Бүгінгі таңда ақпараттың көп пайызы мультимедиялық форматта ұсынылған: мәтін әрдайым дерлік суреттермен, аудио немесе бейне жазбалармен, инфографикамен, анимациямен бірге жүреді. Бұл тенденция ақпараттың шамадан тыс көптігі проблемасынан туындады. Осылайша, мәтіндік түрдегі хабарлама басқа ақпарат тасымалдаушы форматтарының элементтерін қамтымаса, қарқынды ақпарат ағынында оңай жоғалуы мүмкін.

Біздің зерттеу үшін ақпаратты мультимедиялық форматта ұсыну талабы ерекше маңызға ие, себебі бұл қазіргі ақпараттық қоғамның талаптарына ғана емес, сонымен қатар орта мектептің 5-7 сынып оқушыларының жас ерекшеліктеріне сәйкес келеді. Сондықтан біз өз зерттеуімізде ақпараттық коммуникация және компьютерлік технологиялар терминінің орнына «мультимедиялық және цифрлық технологиялар» терминдерін қолданамыз.

Сонымен, цифрлық технологияның кең тарауы оқылатын тілдегі түпнұсқа материалдарға және веб-негізделген компьютерлік оқулықтарға қолжетімділікті кеңейтті. Интернетте жұмыс істей отырып, оқушылар мен оқытушылар электронды мәтіндер кітапханаларына, мұражайлық және мұрағаттық дереккөздерге, газеттер мен журналдардың электронды нұсқаларына қол жеткізе алады, онлайн оқыту бағдарламалары мен сөздіктерді пайдалана алады; пікірталастар мен бейнеконференцияларға қатысады, электрондық пошта арқылы ақпарат алмасады және т.б. [6,16-17] Сандық және мультимедиялық технологиялардың лингводидактикалық мүмкіндіктерін қарастырдық.

Бүгінгі таңда мультимедиялық және цифрлық технологиялардың шет тілдерін оқытудың тиімділігін арттырудағы артықшылықтарын зерттеуші әдіскерлердің көпшілігі мойындап отыр. Мысалы, орыс лингводидактикасының көрнекті өкілі Р.К. Потапова: «Орта және жоғары оқу орындарында оқылатын оқу пәндерінің циклінде, әр түрлі техникалық құралдарды қолдану идеясы шет тілдерін оқыту практикасындағыдай біртұтас белсенді болатын басқа пәнді табу қиын шығар» [9]. Оның пікірінше, компьютерлік технологияларды оқу үрдісіне енгізу оқу процесінің бірқатар маңызды мәселелерін шеше алады. Біріншіден, жаңа құбылыстармен танысу мен нәтижелерді бақылау арасындағы уақыт аралығын азайтады. Екіншіден, оқушылардың тұлғалық жеке ерекшеліктерін ескере отырып, оқытудың жеткіліксіз дәрежеде саралану мәселесін шешеді. Үшіншіден, оқушыларды өзіндік жұмыс әдістеріне мақсатты түрде үйрету процесін орнатады [7, 54]

Сонымен қатар, мультимедиялық және сандық ресурстар оқушыларға әртүрлі форматтағы жинақталған білімге қол жеткізуге мүмкіндік береді. Бүгінде бейнелі ақпарат мәтіндік ақпаратқа қарағанда жақсы қабылданады және бұл тұрғыда мультимедиялық ресурстардың әлеуеті зор екені даусыз. Мәтінді ауызша және графикалық ақпаратпен, динамикамен және дыбыспен біріктіру арқылы мұндай ресурстар қабылдаудың бірнеше каналына бір мезгілде әсер ету арқылы оқу процесін тиімдірек етеді және сәйкесінше оқу нәтижелері күшті болады [6,155]

Зерттеушілер Е.В.Бондаревская, В.В.Сериков, В. А.Сластенин, И.С. Якиманская үйренушілердің жеке қажеттіліктері мен ерекшеліктерін мүмкіндігінше ескере отырып, шетел тілдерін оқытудағы тұлғалық-бағдарлық тәсілге сәйкес лингвистикалық және коммуникативтік дағдыларды қалыптастыру мен дамытуға арналған тиімді жағдай жасайды деп көрсетеді. Сол сияқты шетел тілдерін оқыту үдерісінде мультимедиялық және цифрлық технологияларды қолданудың артықшылықтарын көрсеткендер қатарында ресейлік лингводидакттар М.Н.Евстигнеев, Л.В.Кудрявцева, Е.С.Полат, С.П.Сысоевтар да бар.

Халеева, Л.А.Цветкова сияқты ғалымдар және басқалар мыналарды ажыратады:

1) шынайы ақпараттың үлкен көлемін ұсыну;

2) мультимедиялық технологияларды (мәтін, графика, дыбыс, анимация, бейне) қолдану арқылы қабылдаудың барлық арналарына әсер ету;

3) бейімделушілік;

4) ақпаратты ұсынудың сызықтық еместігі;

5) оқу процесіне қатысудың жоғарылығы [10].

Сонымен қатар мультимедиялық және цифрлық технологияларды қолдана отырып, шет тілдерін оқыту оқытудың маңызды принциптеріне сәйкес келеді:

1) ғылыми сипат принципі - әдістемелік ережелерге сәйкес құрылған оқу бағдарламаларының мазмұнына байланысты;

2) саналылық принципі – білім алушылардың оқу нәтижелеріне жетудің жеке стратегияларын пайдалану мүмкіндігін жасау арқылы;

3) белсенділік пен интерактивтілік принциптері – компьютермен белсенді әрекеттесу негізінде оқушының пассивті тыңдаушыдан жұмыстың бастамашысы ролін өзгерту арқылы;

4) жүйелілік пен бірізділік принциптері - егер олар оқу бағдарламасына кіріктірілген болса, компьютерлік ресурстар оқу материалын ұсынуда бірізділікті қамтамасыз ете алады;

5) оқыту нәтижелерінің нақтылығы принципі – оқу бағдарламалары мен ресурстарын сабақта да, сабақтан тыс жұмыс жағдайында да өз бетінше қайта пайдалану мүмкіндігіне байланысты;

6) көрнекілік принципі - әр түрлі форматтағы оқу құралдарын қолдану арқылы, оның ішінде вербалды және вербалды емес визуализацияның барлық түрлері (суреттер, бейне, аудио және т.б.) [11, 12].

Осылайша, бүгінде мультимедиялық және цифрлық технологиялардың шет тілдерін оқыту үдерісінің тиімділігіне оң ықпалын лингводидактардың абсолютті көпшілігі мойындайды.

Орта мектепте ағылшын тілін оқыту үдерісіне мультимедиялық және цифрлық технологияларды енгізудің негізі ретінде оқушылардың ағылшын тіліндегі цифрлық құзыреттілік негіздерін дамытуға бағытталған әдістемелік ұсынымдар қарастырылды. Мультимедиялық және цифрлық технологияларды қолдана отырып оқытуды ұйымдастыру жолдарын табу бізді «ағылшын тіліндегі цифрлық құзыреттілік» жұмыс тұжырымдамасын жасауға әкелді. Біз бұл тұжырымдаманың құрылымы мен мазмұнын нақтыладық, соның нәтижесінде оның құзыреттілігінің компоненттері анықталды: цифрлық лингвистикалық, цифрлық техникалық, цифрлық мультимедия және телекоммуникация. Осы құзыреттіліктерді дамыту орта мектептің 5-7 сыныптарында мультимедиялық және цифрлық технологияларды пайдалана отырып, ағылшын тілін оқытудың әзірленген әдістемесінің негізін құрады.

ӘДЕБИЕТТЕР:

1. Шатилов С.Ф. Методика обучения немецкому языку в средней школе: учебное пособие для студентов пед. институтов по специальности №2103 «Иностр.яз». М.: Просвещение, 1986. 223 с.

2. Особенности преподавания иностранного языка в условиях новой парадигмы образования: (внедрение ФГОС нового поколения в практику обучения иностранному языку): учеб. пособие / М-во образования Моск. обл., Гос. образоват. учреждение высш. проф. образования Моск. гос. обл. ун-т; [Л. В. Сарычева и др.]. - Москва: МГОУ, 2014. - 160 с

3. Бовтенко М.А., Гарцов А.Д., Ельникова С.И. [и др.; под ред. А.Д. Гарцова]. Компьютерная лингводидактика: теория и практика: курс лекций /. - Москва: Изд-во Российского университета дружбы народов, 2006. - 211 с.

4. Колесникова И.Л., Долгина О.А. Англо-русский терминологический справочник по методике преподавания иностранных языков: справочное пособие. М.: Дрофа, 2008. 431 с.

5. Особенности преподавания иностранного языка в условиях новой парадигмы образования: (внедрение ФГОС нового поколения в практику обучения иностранному языку): учеб. пособие / М-во образования Моск. обл., Гос. образоват. учреждение высш. проф. образования Моск. гос. обл. ун-т; [Л. В. Сарычева и др.]. - Москва: МГОУ, 2014. - 160 с
6. Бовтенко М.А., Гарцов А.Д., Ельникова С.И. [и др.; под ред. А.Д. Гарцова]. Компьютерная лингводидактика: теория и практика: курс лекций /. - Москва: Изд-во Российского университета дружбы народов, 2006. - 211 с.
7. Потапова Р. К. Новые информационные технологии и лингвистика: учеб. пособие; Московский гос. лингвистический ун-т. - Изд. 6-е. - Москва: ЛЕНАНД, 2016 - 364 с.
8. Curran J. Implementing the Digital Technologies Curriculum [Электронный ресурс] URL: <https://www.digitaltechnologieshub.edu.au/teachers/australian-curriculum/ict-vs-digital-technologies>.
9. Хуторской А.В., Хуторская Л.Н. Компетентность как дидактическое понятие: содержание, структура и модели конструирования // Проектирование и организация самостоятельной работы студентов в контексте компетентностного подхода: Межвузовский сб. науч. тр. / Под ред. А.А.Орлова. - Тула: Изд-во Тул. гос. пед. ун-та им. Л.Н. Толстого, 2008. - Вып. 1. - С.117-137
10. Гусевская Н. Ю., Ерёмина В.М. Обучение иноязычному общению студентов неязыковых специальностей на основе использования ИКТ и активных методов обучения // Учёные записки ЗабГУ. Серия: Профессиональное образование, теория и методика обучения. 2012. №6 С.97-101.
11. Зубов А. В. Методика применения информационных технологий в обучении иностранным языкам / А.В. Зубов, И.И. Зубова. - Москва: Академия, 2009. – 140 с.

ӘОЖ 81.23

<https://doi.org/10.53355/d9158-9806-9852-j>

ДЕНСАУЛЫҚ КАТЕГОРИЯСЫНЫҢ ТІЛДІК ЖӘНЕ ӘЛЕУМЕТТІК ДАМУ ДИНАМИКАСЫ

Алтай А. А.

Қазақ тілі мен әдебиеті мамандығының 1-курс магистранты

І.Жансүгіров атындағы Жетісу университеті, Талдықорған қаласы

E-mail: altai.aidyn@bk.ru

Мақалада «денсаулық» ұғымының тілдік қолданыста күрделену үрдісі мен категорияның тілдік және әлеуметтік аспектіде актуалдануы қарастырылған

Тірек сөздер: тілдік сана, ұғым, түсінік, экстралингвистикалық фактор, интролингвистикалық фактор, таным, халық танымы, менталитет.

В статье рассматривается тенденция развития понятия «здоровье» в языковом употреблении и актуализация категории в языковом и социальном аспекте

Ключевые слова: языковое сознание, понятие, экстралингвистический фактор, интролингвистический фактор, познание, народное познание, менталитет.

The article examines the trend of the development of the concept of "health" in linguistic use and the actualization of the category in the linguistic and social aspect

Keywords: linguistic consciousness, concept, extralinguistic factor, intralinguistic factor, cognition, folk cognition, mentality.